

STORJA TAL-FRANGISKANI FL-ART IMQADD SA IL-FRANGISKANI JITKEČČEW MIČ-ČENAKLU (1551)

Noel Muscat ofm

Għall-Frangiskani, iċ-Ċenaklu hu meqjus bhala l-ewwel Santwarju li fih huma għexu b'mod stabbli fl-Art Imqaddsa sa mill-1335. Imma l-istorja tal-kunvent tal-Għolja ta' Sijon mhix waħda faċli. L-ebda Santwarju ieħor ma ra taqlib u atti ta' vjolenza daqs dan is-Santwarju li

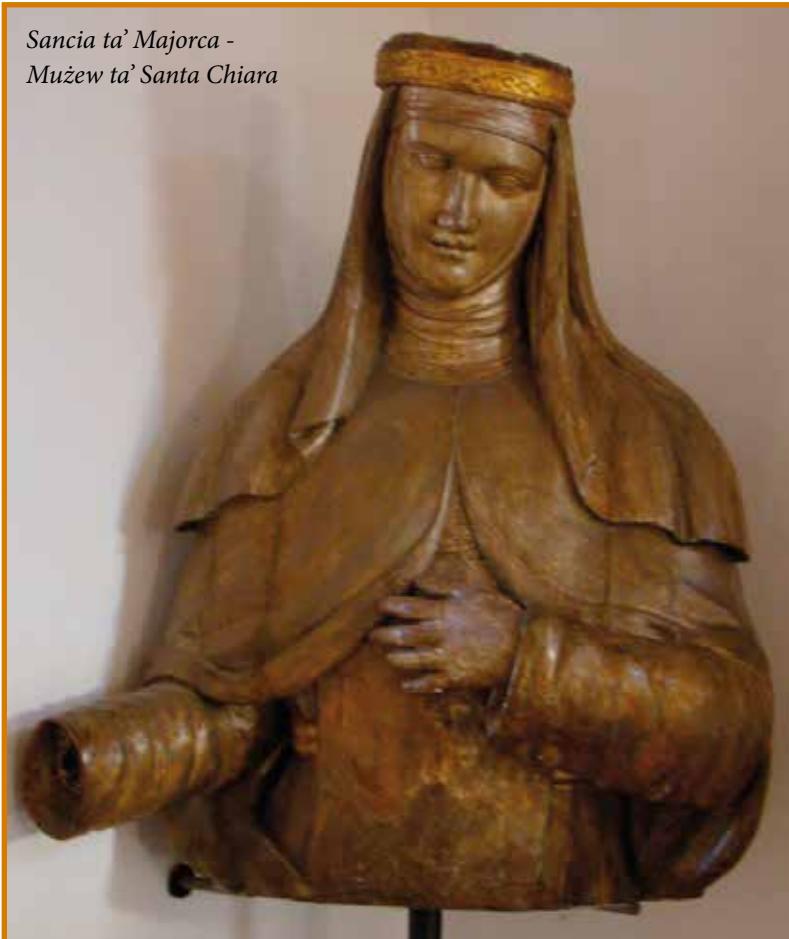
fih twieldet il-Kustodja tal-Art Imqaddsa fl-1342. L-istorja taċ-Ċenaklu hi marbuta haġa waħda mal-istorja tal-Frangiskani fl-Art Imqaddsa. Dan il-post qaddis kellu ħajja qasira meta nqabbluh mal-istorja twila tal-Frangiskani fl-Art Imqaddsa. Wara li, kif rajna, fra Roger Guérin ġadim biex ir-Re Roberto ta' Anjou u r-Regina Sancia ta' Majorca jixtru minn buthom iċ-Ċenaklu u jagħtuh lill-Frangiskani, l-istorja tal-patrjet li marru joqogħdu f'dan il-kunvent wara l-1335 kienet dejjem storja ta' taħbi u qtigħ ta' qalb quddiem il-pretensjonijiet tal-Musulmani u l-Lhud li raw kif ġħamlu biex jaħtfu c-Ċenaklu

f'idejhom għax kienu jinsitu li, fiċ-Ċenaklu kien hemm midfun ir-Re David. Kienet din il-konvinzjoni bbażata fuq interpretazzjoni falza tal-istorja li wasslet biex il-Frangiskani, wara hafna problemi, sfaw imkeċċijin definitivament miċ-Ċenaklu fl-1551 wara 216 sena li fihom kienu għexu f'dan il-post qaddis.

Il-Frangiskani jirrestawraw iċ-Ċenaklu

Meta l-Frangiskani hadu l-pussess taċ-Ċenaklu fl-1335 u wara li marru joqogħdu fil-kunvent li r-Regina Sancia bnitilhom fl-1337, huma mill-ewwel meddew idejhom biex

*Sancia ta' Majorca -
Mužew ta' Santa Chiara*

jirrestawraw il-post qaddis taċ-Ċenaklu. F'dan il-post huma sabu żewġ sulari. Fis-sular ta' taht, lejn il-lvant, kien hemm il-kamra li fiha, fi żmien il-Kruċjati twieldet il-leggenda li kien hemm midfunin David u Salamun, interpretazzjoni żbaljata ta'

Atti 2,29. F'epoka Biżantina u Kruċjata xi pellegrini bdew ifittxu fuq l-Għolja ta' Sijon il-Qabar tar-Re David, għaliex huma kienu bdew iħawdu l-Għolja ta' Sijon tal-Lhud mal-Ġħolja ta' Sijon tal-Insara. Huma kienu jibbażaw dan it-twemmin

tagħhom fuq il-kliem li Pietru qal nhar Għid il-ħamsin meta pprijetka proprju qrib iċ-Ċenaklu: "Huti, halluni nghidilkom kif inhossa fuq il-patriarka David: hu miet u kien midfun u l-qabar tiegħu għadu magħna sal-lum"

(Atti 2,29). Maġenb din il-kamra kien hemm ukoll il-Kappella ta' San Tumas, biex tfakkarr id-dehra ta' Kristu Rxuxtat lill-Appostli nhar Hadd il-Għid. Fis-sular ta' ifsel kien hemm ukoll il-Kappella ta' San Frangisk, li kienet isservi bħala ambjent li fih il-patrijjiet kienu jilqgħu l-pellegrini maġenb il-kunvent ċkejken tagħhom. Fis-sular ta' fuq, sa minn żmien il-Kruċjati kien hemm il-Kamra ta' Fuq, jew iċ-Ċenaklu veru u proprju, il-post tal-Aħħar Ċena. F'dan il-post, f'altar laterali, il-patrijjiet kienu pogġew ukoll it-tifkira tal-Hasil tar-Riglejn li, fi żmien il-Kruċjati kienet tinsab ifsel. Taraġ fir-rokna tal-lbiċ (li għadu ježisti sal-lum, għalkemm imbarrat) kien jikkomunika l-Kamra ta' Fuq mas-sular ta' ifsel. Fuq

ix-xaqliba tal-lvant, fejn fi żmien il-Kruċjati kien hemm il-Kamra tal-Inżul tal-Ispirtu s-Santu, il-patrijjiet ma setgħu jagħmlu xejn, għax kienet kollha mġarrfa u fl-1289, skont Ricoldo da Montecroce, il-Musulmani kienu bidluha f'Moskea.

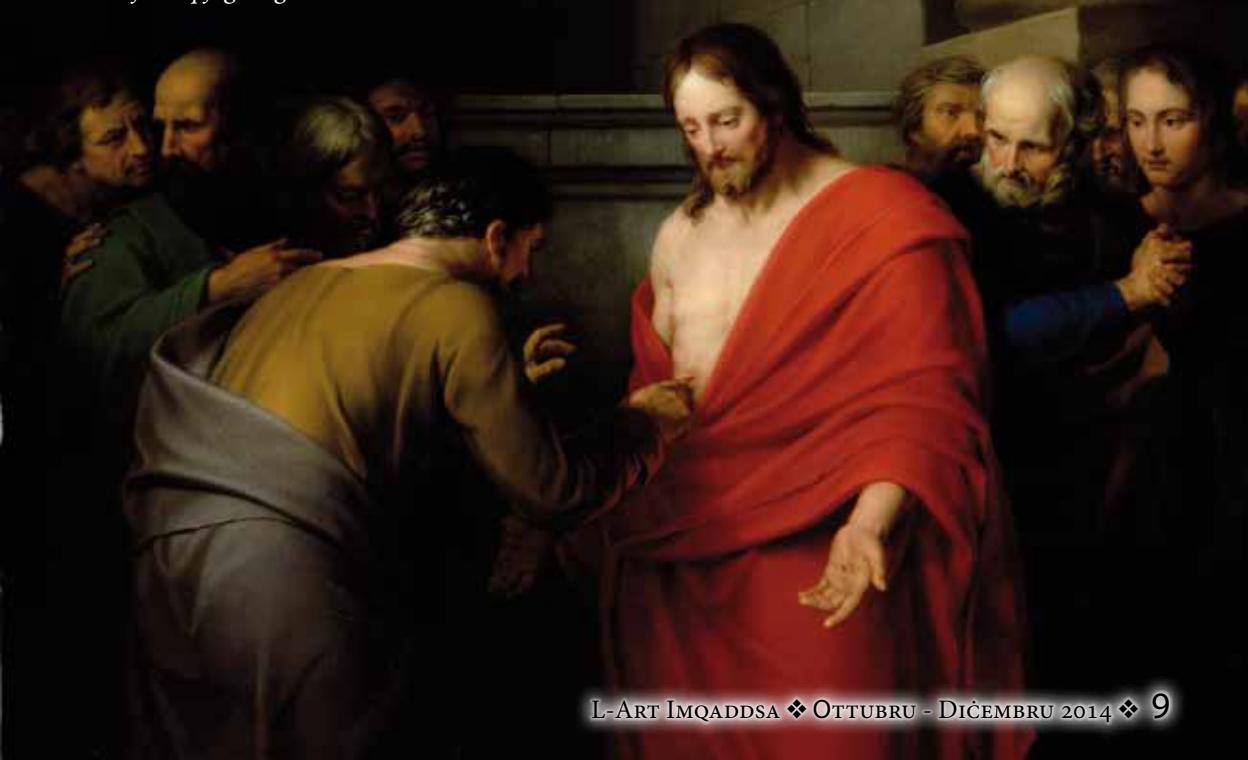
L-arkitettura taċ-Ċenaklu kif narawha llum għadha tirrifletti l-ħidma ta' restawri li għamlu l-Frangiskani fis-seklu 14. Il-Kamra ta' Fuq, fil-fatt, mhijiex dik ta' żmien il-Kruċjati, għax jidher li fis-seklu 14 il-Frangiskani reġgħu bnewha kif narawha llum fuq stil gotiku li jixbah hafna l-arkitettura ta' xi knejjes Latini kontemporanji fi żmien il-familja rjali Lusignan fil-għira ta' Ċipru. Dan kollu juri li l-Frangiskani setgħu talbu

s-servizzi ta' arkittetti li kienu jinsabu f'Čipru, fejn il-Frangiskani tal-Art Imqaddsa kienu preżenti.

Il-bidu tal-inkwiet

L-aktar deskrizzjoni ċara taċ-Ċenaklu, kif kien jidher wara r-restawri li għamlu l-Frangiskani, jaġħtihielna Nicolò di Poggibonsi fl-1345. Hu jiddeskriji f'ċertu dettall il-kumpless kollu tal-Ġholja ta' Sijon. Jgħid li sab il-fdalijiet tal-Knisja l-kbira ta' *Hagia Sion*, il-post li fih San Ĝwann l-Evangelista kien jiċċelebra l-Quddiesa għall-Verġni Marija, il-post fejn miet il-Verġni Marija (*Dormitio Virginis*), il-post fejn l-Appostli għażlu bix-xorti lill-Appostlu Mattija, il-post li fih għexxet il-Verġni Marija, il-post fejn l-Appostlu San Ġakbu sar

Gesù juri l-pjagi tiegħu lil Tumas

*Cola di Rienzo -
Bust fil-Pincio, Ruma*

l-ewwel isqof ta' Ĝerusalemm, il-post fejn kien ġie midfun San Stiefnu fuq l-Għolja ta' Sijon wara li l-fdalijiet tiegħu ngiebu minn Kefar Gamala, il-Qabar ta' David u ta' Salamun fuq l-Għolja Sijon, il-Kappella tal-Inżul tal-Ispirtu s-Santu (“imma llum din hi meqruda għal kollo”), il-Kappella tal-Hasil tar-Riglejnej, il-Kappella tad-Dehra ta' Kristu Irxuxtat lill-Appostli, il-Kamra ta' Fuq tal-Aħħar Ċena (iċ-Ċenaklu). Ix-xogħol ta' bini u restawr li l-Franġiskani għamlu fuq l-Għolja Sijon kompla matul

is-seklu 14. Fl-1351, Cola di Rienzo, li kien jinsab il-ħabs fi Praga fejn qaflu l-Imperatur Karlu V, talab lid-direttur spiritwali tiegħu Michele di Monte S. Angelo, biex jibgħat karită lill-Franġiskani f'Ġerusalemm li kienu qed jirrestawraw il-post tal-Għolja ta' Sijon. Fl-1352 wħħda mara armla minn Firenze, Sofia de Arcangelis, bniet ospizju ghall-pellegrini foqra maġenb iċ-Ċenaklu. Maż-żmien dan l-ospizju bdew jieħdu ħsiebu grupp ta' nisa penitenti li kienu jsegwu r-Regola tat-Terz Ordni Franġiskan.

Fl-1365 ir-Re Pietru I ta' Cipru attakka Lixandra. Din kienet l-okkażjoni biex jibda inkwiet kbir għall-Frangiskani fl-Art Imqaddsa. Is-Sultan tal- Egħittu vvendika ruħu billi ġa lill-Frangiskani kollha miċ- Ċenaklu u qafilhom il-ħabs f'Damasku, fejn mietu. Kien biss wara li reggħet seħħet il- paċi fl-1370 li l-Frangiskani reggħu thallew jidħlu biex jgħixu fuq l-Għolja ta' Sijon. Minn dan il-hin kien hemm mument ta' paċi. Fl-1377 il-Gwardjan tal-Għolja ta' Sijon sar indipendenti mill- Provinċjal tal-Art Imqaddsa li kien jgħix f'Cipru, u bħala Kustodju tal-Art Imqaddsa kien immedjatament suggett għall-Ministru General tal-Ordni. F'dan iż-żmien in-numru ta' patrijiet li kien fis-servizz fl-Art Imqaddsa u jgħixu fil-kunvent tal- Għolja

ta' Sijon kien ta' 20. Minn hemm huma kien jaqdu wkoll fil-Qabar ta' Kristu u f'Betlehem.

Is-sena 1429 timmarka l-ewwel okkażjoni ta' inkwiet serju għall-Frangiskani fiċ- Ċenaklu. Kien l-Lhud li bdew jinsistu quddiem l-awtoritajiet Musulmani li l-Frangiskani kien qed jokkupaw inġustament post qaddis għar-religjon Lhudija, minħabba l-fatt li taħt iċ- Ċenaklu kien hemm midfun ir-Re David. Huma kellhom l-iskop li jagħmlu minn dan il-post Sinagoga. Kif soltu jiġri fil-lvant, il-Lhud irnexxielhom jikkorrompu l-awtoritajiet Musulmani b'somom ta' flus, u dawn hadu l-kamra tal-hekk imsejjah Qabar ta' David minn idejn il-Frangiskani, imma fil-fatt bidlu l-post

f'Moskeu u mhux f'Sinagoga kif riedu l-Lhud. Biex jerġgħu jieħdu lura dan l-ambjent il-patrijiet kien kostretti jagħmlu rikors quddiem is-Sultan tal- Egħittu, u bl-ghajjnuna ta' somom kbar ta' flus mill-prinċpijet Kristjani tal-Ewropa fl-1430 irnexxielhom jakkwistaw lura l-ambjent fejn illum hemm iċ- Ċenotafju tar- Re David. Dan il-ġest wassal għal persekuzzjoni kontra l-Lhud fid-dominji Pontifici u fir-Repubblika Veneta, hekk li ġagħluhom ihallsu flus biex jagħmlu tajjeb għall-ħsara li kienu għamlu lill-patrijiet. Dawn il-flus kellhom jitbagħtu lill-Gwardjan tal-Għolja ta' Sijon. L-istess għamlet Giovanna II, Reginna ta' Napli, fid-dominji tagħha, u binha Ludovico III, Duka ta' Calabria. Fl-1431

Basilika Dormitio Mariae fuq l- Għolja ta' Sijon Illum

Mariano da Siena jikteb li reǵá' dahal fil-Kamra tal-Qabar ta' David mill-ambjent tal-Kamra tal-Inżul tal-Ispirtu s-Santu, li tinsab eżattament fuqha, u li dak iż-żmien kienet imġarrfa (Girolamo GOLUBOVICH, *Biblioteca Bio-Biografica della Terra Santa e dell'Oriente Cristiano*, Nuova Serie – Documenti, Tomo I (1304-1620), *Cronache ovvero Annali della Terra Santa di P. Pietro Veriero di Montepiloso*, Quaracchi 1929, 87).

Fl-1436 il-Franġiskani tal-Għolja ta' Sijon sabu benefattur kbir fil-persuna ta' Philippe, Duka ta' Burgundy (magħruf

bħala "it-Tajjeb"), li sa ma miet fl-1467 kien joffrilhom ammont ta' flus kull sena. Fl-1437 hu poġġa vetrata bl-istemma tiegħu fiċ-Ċenaklu. Meta kien Sultan al-Axraf Sayf al-Din Barsabay (1422-1438) il-Franġiskani ppruvaw jibnu l-Kappella tal-Ispirtu s-Santu. Il-patrijet akkwistaw firmani biex jagħtu hom permess jaġħmlu dan, imma fi żmien is-Sultan al-Zahir Sayf al-Din Jaqmaq, f'Lulju 1452 il-Musulmani ġattew il-Kappella tal-Ispirtu s-Santu u reġgħu ġakku f'idhom il-Qabar ta' David. Id-Duka ta' Burgundy sa wasal jibgħat kappella tal-injam

minn Franza biex il-patrijiet ipoġġuha fil-post tal-Inżul tal-Ispirtu s-Santu, imma l-permess ma nghatax. Il-Frangiskani rnexxielhom jerġgħu jibnu l-Kappella tal-Ispirtu s-Santu fl-1462, imma biss biex jarawha tinqed mill-ġdid fl-1468.

Fl-1488-89, bil-permess tal-Emir Daqmaq al-Naib il-patrijiet bnew kappella biex ifakkru d-Dormizzjoni tal-Verġni Marija qrib iċ-Ċenaklu, u reġgħu ppruvaw jakkwistaw il-Qabar ta' David. Imma fit-23 ta' Mejju 1490 l-awtoritajiet Musulmani kkmandawhom iħottu l-kappella. Minn dak il-ħin il-Qabar ta' David u l-Kappella tal-Ispirtu s-Santu, li kienet imġarrfa, waqgħu b'mod permanenti taħt hakma Musulmana (David PRINGLE, *The Churches of the Crusader Kingdom of Jerusalem*. A Corpus. Vol. III The City of Jerusalem, Cambridge University Press 2010, paperback edition, 270-271).

Il-Frangiskani jitkeċċew miċ-Ċenaklu (1551)

L-ewwel tentattiv tal-Lhud biex jieħdu f'idejhom il-Qabar ta' David bil-kunvent tal-Ġholja ta' Sijon falla. Imma huma ma qatgħux qalbhom. Fis-sena 1517 l-Palestina għaddiet taħt il-hakma tat-Torok Ottomani. L-istrateġija politika tal-Imperu Tork, biċ-ċentru tiegħu fil-belt ta' Kostantinopli, kienet dik

li s-Sultan (Sublime Porte) kien jippretendi li l-postijiet kollha tal-kult kienu proprijetà tal-iStat, u li kellu dritt jaġħihom lil min irid hu, basta joffrulu somom kbar ta' flus. Xi kultant kien isir veru u propriu rkant tal-Postijiet Qaddisa, li kienu jiġu offruti lil min iħallas l-iżżej. U jekk jidħlu finnofs il-Musulmani ma kienx hemm skrupli li jingħataw lilhom bi preferenza l-Postijiet Qaddisa.

Fl-1522 il-Lhud ta' Gerusalemm għamlu rikors quddiem l-awtorità religiuża Islamika li kienet tirrivendika drittijiet fuq l-Ġholja ta' Sijon biex jakkużaw lill-Frangiskani li kienu jippossjiedu ingustament il-Qabar ta' David, li kien post sagru għal-Lhud u l-Musulmani; mhux biss, imma li huma kienu jiprofanaw billi jiċċelebraw ir-riti tagħhom fis-sular ta' fuq (Ċenaklu) u hekk jirfsu bir-riglejn infidili tagħhom fuq dak il-post qaddis li kien hemm taħt. Fuq kollox ikkonvinċew li, fil-Qabar ta' David, il-Frangiskani u l-Insara kienu ħbew teżori mill-aktar prezżjużi! U biex ikomplu fl-akkużi tagħhom kontra l-Frangiskani qalu li, billi l-kunvent tal-Ġholja ta' Sijon kien jinsab barra mill-ħitan tal-belt, il-Franki (Frangiskani) kienu jgħixu go fortizza li fiha kienu faċilment idahħlu bil-mohbi eż-żerċi Kristjani u armi biex jaħbtu ħabta u sabta

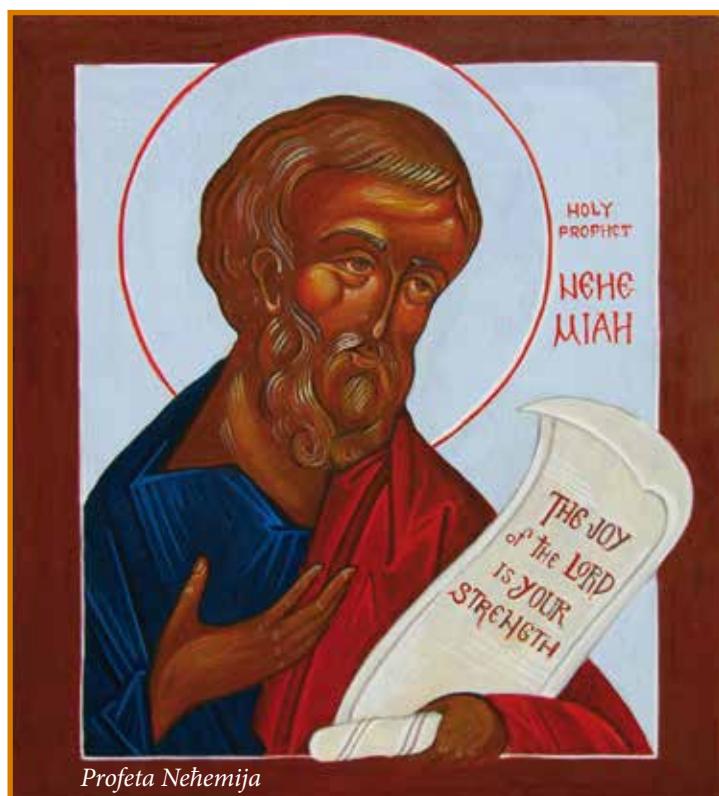
għall-belt il-qaddisa ta' Gerusalemm u jaħkmuha f'idejhom.

Bil-qrq tagħhom il-Lhud ikkonvinċew lil xiħ Musulman ta' Sijon biex jitlob lill-Mufti halli joħrog fatwa, jew dikjarazzjoni, li biha hu jiddikjara li l-Frangiskani ma kellhomx jithallew jgħixu iżżej fil-kunvent tal-Ġholja ta' Sijon. Il-Musulmani bdew idejqu lill-Frangiskani u jiddisturbawhom waqt iċ-ċelebrazzjonijiet liturgiċi tagħhom. Sadanittant il-kapċċi, ix-Shaykh al-Shamsi Muhammad al-Ajjami, irnexxielu jmur fil-gżira ta' Rodi, fejn is-Sultan Suleiman il-Manjifiku kien qed jassedja lill-Kavallieri ta' San Ĝwann (1522). Dan ikkmanda lil Khourren Paxà ta' Damasku biex imur Gerusalemm u jgiegħel lill-Frangiskani johorġu mill-kunvent ta' Sijon u jibqgħu jgħixu biss f'Betlehem u fil-Qabar ta' Kristu, u jiddikjara li l-Ġholja ta' Sijon kienet santwarju Musulman f'idejn it-Torok Ottomani. Il-firman kontra l-patrijiet ġie emanat minn Suleiman II fit-18 ta' Marzu 1523. Il-Gwardjan tal-Ġholja ta' Sijon (Kustodju) telaq mill-aktar fis-lejn Kostantinopli, u hemm talab l-ghajnejha tal-ambaxxatur tas-Serenissima (Repubblika ta' Venezia), li kellha relazzjonijiet tajbin kummerċjali mat-Torok Ottomani. Ghalkemm l-ambaxxatur Pietro Zen irnexxielu jaqla'

r-revoka tal-*fatwa* kontra l-patrijiet, sfortunatament il-kontrordni favur il-Franġiskani ma wasal qatt Ĝerusalemm, u sadanittant l-ambaxxatur ta' Venezia telaq minn Kostantinopli fit-22 ta' Ottubru 1524. B'hekk lejn tmiem l-1523 jew il-bidu tal-1524 il-Franġiskani kellhom iħallu l-kunvent tal-Għolja ta' Sijon. Fiċ-Ċenaklu tqiegħdet iskrizzjoni biex tfakkar li dak il-post kien issa sar Moskea: "L-Imperatur Suleiman ordna li dan il-post għandu jitnaddaf mill-infidili u għamel minnu Moskea." B'indħil favur il-Franġiskani quddiem is-Sultan, fil-25 ta' Marzu 1525 il-Gran Viżir Ibrahim Paxà, li kien ġie lura mill-Eğġitu lejn Damasku, irċieva l-ordni biex jagħti

lill-Franġiskani xi kmamar fil-kunvent ta' Sijon. Ibrahim Paxà kien bniedem li kien iħares il-ġustizzja mas-sudditi tiegħu. B'hekk hu sema' lill-patrijiet li marru jiltaqgħu miegħu Gaza hu u ġej lura mill-Ēġġitu lejn Damasku, u ddecieda li l-*fatwa* jew editt sultanjali kellu jkun esegwit biss parzjalment. Il-Musulmani kellhom jirċievu l-Qabar ta' David, mentri ċ-Ċenaklu u l-kunvent kellhom jibqgħu f'idēj il-Franġiskani, u li fil-ġejjeni hadd ma kellu jdejjaq lill-patrijiet fil-qadi tad-dmirijiet reliġjuži tagħhom. Fil-fatt, kif rajna, il-kappella tal-Qabar ta' David kienet ilha f'idēj il-Musulmani sa mill-1452.

Fl-1551 il-Kustodju kien mar Aleppo biex iġib il-konferma tal-permess li l-Franġiskani jibqgħu jgħixu fis-Ċenaklu mill-Gran Viżir. Ix-Shaykh ta' Sijon informa lill-awtoritajiet tal-belt li l-Franġiskani kienu qed jippruvaw jieħdu bil-qerq il-belt ta' Ĝerusalemm f'idjhom, u qalilhom li kien jara ta' spiss nies armati lebsin ta' pellegrini fil-kunvent ta' Sijon, li kienu qed ilestuh biex minnu l-Franki jaħkmu Ĝerusalemm f'idjhom. B'hekk hu talab lis-Sublime Porte f'Kostantinopli biex toħroġ editt għat-tkeċċija definitiva tal-patrijiet mill-Għolja ta' Sijon. Fit-2 ta' Ġunju 1551 ġie emanat il-firman li jikkmand lill-patrijiet joħorġu mis-Sijon u jmorru jgħixu f'dar ohra gewwa l-belt jekk ma kinux kuntenti li jgħixu biss fil-Qabar ta' Kristu u f'Betlehem. Il-patrijiet talbu żmien sakemm jigi lura l-Kustodju. Il-Qadi aċċetta li jistenna, u sadanittant il-patrijiet ippruvaw joffru somom kbar ta' flus biex is-sentenza ma tiġix esegwita. Kien kollu ta' xejn. Fl-istess sena 1551 ix-Shaykh tal-Għolja ta' Sijon ingħata d-dritt li jaħkem il-proprjetà kollha tal-Franġiskani, inkluża l-knisja u l-kunvent tagħhom (Girolamo GOLUBOVICH, *Biblioteca Bio-Biografica della Terra Santa e dell'Oriente Cristiano*, Nuova Serie – Documenti, Tomo I (1304-1620), 157-159).

Profeta Neħemija

Sadanittant il-Frangiskani kienu marru joqogħdu maġenb iċ-Ċenaklu f'dar li kienet tisseqjah "id-dar ta' Nehemija", jew ahjar "it-Torri tal-Forn jew tal-Ifran". L-isem ta' din il-parti tal-Għolja ta' Sijon ġej mill-Ktieb ta' Nehemija 3,11, fejn l-awtur jitkellem mit-tiswijiet tal-ħitan ta' Ĝeruselemm: "Malkija bin Harim sewwa biċċa oħra flimkien ma' Hassub bin Paħat-mowab sat-Torri tal-Ifran." Il-kelma Lhudija *fannuwr*, li hi tradotta ifran, tindika reċipjent tan-nar, jew forn, u tagħtina l-idea ta' post fejn kien jingabar l-injam biex jinharaq jew biex jinhema l-ħobż. Jista' jkun li dan il-post kien tassew forn fuq l-Ġħolja ta' Sijon. Hu x'inhu dan kien il-post li l-patrijiet kellhom jiskennu fih qabel ma tkeċċew għal kollox miċ-Ċenaklu (mill-1551 sal-1559), u kien f'dan il-post li rnexxielhom jerġgħu jidħlu fl-1936 meta bnew il-kunvent ta' "San Francesco al Cenacolo", magħruf bħala "Cenacolino", kważi ħajt ma' ħajt mal-Post Qaddis taċ-Ċenaklu, fejn kellhom il-kunvent oriġinali tagħhom.

Minkejja li l-Frangiskani komplew jiippruvaw joqogħdu kemm jista' jkun maġenb iċ-Ċenaklu, billi fl-1536-1541 Suleiman kien bena mill-ġdid il-ħitan ta' Ĝeruselemm u l-Ġħolja ta' Sijon kienet tinsab barra l-ħitan, biex ikunu aktar fiż-żgur il-Frangiskani kienu

sabu kenn ukoll ffit passi bogħod mit- "Torri tal-Ifran", għand il-monaċi Armeni Ortodossi, qrib il-kunvent u knisja tal-Arkanġli Mqaddsa. Fl-istess sena 1551 li fiha l-Frangiskani tkeċċew miċ-Ċenaklu, intbagħha bħala Kustodju tal-Art Imqaddsa u Gwardjan tal-Ġħolja ta' Sijon Patri Bonifacio minn Ragusa (Dubrovnik fid-Dalmazja), li dam Kutodju mill-1551 sal-1559 u mill-ġdid mill-1564 sal-1565, meta fis-17 ta' Novembru sar isqof ta' Stonj fid-Dalmazja u miet fi tmiem l-1581.

Bil-ħila ta' Patri Bonifacio il-Frangiskani rnexxielhom jakkwistaw sede ġiddiha ghall-Kustodja tal-Art Imqaddsa, fil-kunvent Ortodoss ta' San Ģwann Evanġelista (jew it-Teologu), fuq ix-xaqliba tal-majjistral tal-Belt, fejn kienu jgħixu biss tliet sorijiet Ġorġjani, magħruf bħala Dejr al-Amud (il-Monasteru tal-Kolonna). Dan il-monasteru ngħata lill-Frangiskani mis-Sultan Suleiman il-Manjifiku. Il-Ġorġjani rċevew 1200 *zecchini* Venezjani minn Bonifacio da Ragusa. Fl-1561 il-Papa Piju IV ittrasferixxa l-indulgenzi taċ-Ċenaklu f'dan il-kunvent li l-Frangiskani bidlulu ismu u semmewħ il-Kunvent ta' San Salvatur, u ddedikawh għat-Trasfigurazzjoni.

Sadanittant il-proprietajiet kollha tal-Frangiskani fuq l-Ġħolja ta' Sijon ġew esproprjati mix-Shaykh

ta' Nabi Daoud. Ftit qabel l-1639 il-Musulmani bnew *maqam* jew koppla fil-post fejn qabel kien hemm il-Kappella tal-Ispirtu s-Santu. Is-santwarju Musulman ta' Nabi Daoud (il-Qabar tal-Profeta David) ingħata minn Suleiman lill-familja ta' Shaykh Sufi, imsejha l-familja Dajani, li baqgħu gwardjani ereditarji tal-Ġħolja ta' Sijon sal-1948. Kien assolutament ipprobit li l-Insara jmiddu riġlejhom fiċ-Ċenaklu. Kien biss mill-1831 li t-Torok Ottomani halley lill-Frangiskani jagħmlu ċelebrazzjoni qasira fiċ-Ċenaklu nhar Hamis ix-Xirk u nhar Ghid il-Ħamsin, imma mhux li jiċċelebraw l-Ewkaristija.